

Grzeszczuk, Michał W.

"Bibliografia czasopism warszawskich 1579-1981 : t.3: Litery M-Q", opracował Konrad Zawadzki przy współudziale Zofii Brulińskiej (i zespołu), Warszawa 2001 : [recenzja]

Rocznik Historii Prasy Polskiej 5/1(9), 259-260

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Michał W. GRZESZCZUK **Bibliografia czasopism warszawskich 1579–1981. T. 3: Litery M–Q**

Opracował Konrad Zawadzki
przy współudziale Zofii Brulińskiej
[i zespołu]

Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy, Biblioteka
Główna Województwa Mazowieckiego,
Warszawa 2001, ss. XV, 571

**Bibliography of Warsaw Periodicals
in the Years 1579–1981, Volume 3: Letters M–Q**

Edited by Konrad Zawadzki jointly
with Zofia Brulińska (et al.)

W ubiegłym roku „staraniem Miasta Stołecznego Warszawy i Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy” po pięcioletniej przerwie ukazał się kolejny, trzeci już tom *Bibliografii czasopism warszawskich 1579–1981*, opracowywanej przez Konrada Zawadzkiego przy współudziale Zofii Brulińskiej, Małgorzaty Lewandowskiej, Janiny Marciniak i Elżbiety Tomczak. Tom ten, obejmujący litery M–Q, jest z dotychczas wydanych najobszerniejszy i przypuszczalnie — jak pisze K. Zawadzki — będzie najobszerniejszy z całej *Bibliografii*. Zawiera 2859 opisów, co stanowi 38% ogólnej liczby 7532 tytułów zarejestrowanych w dotychczas wydanych woluminach¹.

Opublikowany materiał jest imponujący, tym bardziej gdy uświadomimy sobie znaczny stopień rozproszenia czasopism w zbiorach bibliotecznych, niekompletność oraz konieczność identyfikacji wielu z nich na podstawie świadectw pośrednich. Jest więc on wynikiem żmudnych, czasochłonnych, acz rzetelnie przeprowadzonych poszukiwań bibliotecznych i archiwalnych. Kwerendą objęto znaczną liczbę bibliotek i archiwów krajowych — mianowicie 39, m.in. Archiwum Akt Nowych, Archiwum Związku Harcerstwa Polskiego, Centralne Archiwum Wojskowe, Bibliotekę Jagiellońską, Bibliotekę Narodową, biblioteki uniwersyteckie: Łódzkiego, Poznańskiego, Warszawskiego, biblioteki Polskiej Akademii Nauk: w Krakowie, Kórniku i Gdańsku, centralne biblioteki resorto-

---

¹ Tom 1: A–D, Warszawa 1994 oraz tom 2: E–L, Warszawa 1996 recenzowałem wcześniej na łamach „Rocznika Historii Prasy Polskiej”, 1999, t. II, z. 2 (4), s. 213–219.

we: Wojskową, Rolniczą, Statystyczną i Lekarską, Bibliotekę Czartoryskich, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Kielcach, a także Bibliotekę Narodową Rosji w Sankt Petersburgu i Bibliotekę Rosyjskiej Akademii Nauk. Nadto wykorzystano (zwłaszcza do identyfikacji niezachowanych tytułów) 52 publikacje zestawione w *Literaturze* [przedmiotu]: bibliografie i katalogi (np. *Bibliografia historii Polski XIX wieku*, *Bibliografia polska* Estreicherów, *Centralny katalog polskiej prasy konspiracyjnej 1939–1945 L. Doroszyckiego* i *Centralny katalog czasopism wojskowych*) oraz szczegółowe opracowania (np. E. Jakimowicza, *Warszawskie pisma uczniowskie* i Z. Sokół, *Brajlowskie czasopisma dla niewidomych*).

W sposobie konstrukcji tom III nie odbiega od dwu wcześniejszych. Zrąb główny poprzedzono krótką przedmową i wykazami skrótów: stosowanych w opisie, nazw „instytucji i organizacji naukowych, politycznych, społecznych, zawodowych”, archiwów i bibliotek oraz literatury przedmiotu. Materiał bibliograficzny uszeregowano alfabetycznie, poszczególne pozycje opisano zgodnie z zasadami przyjętymi dla całego wydawnictwa, na końcu zamieszczono indeks nazwisk. Niestety ta konsekwencja dotyczy również szeregu mankamentów powtórzonych za tomem pierwszym i drugim². Poważnym błędem jest też brak informacji o wszystkich zachowanych numerach czasopism zdekompletowanych i miejscu ich przechowywania.

Pomimo tych niedostatków lektura tomu trzeciego oraz dwu poprzednich skłania do wniosku, iż z na pozór surowego materiału bibliograficznego wyłania się kompleksowa charakterystyka warszawskiego rynku wydawnictw ciągłych. Składa się na nią w pierwszym rzędzie „inventaryzacja” tytułów z lat 1579–1981, a następnie lista „pracowników prasy warszawskiej” oraz instytucji sprawczych. Nadto *Bibliografia* może też stanowić źródło wiedzy o odbiorcach poszczególnych tytułów.

Ta różnorodność możliwych odczytań zgromadzonego w omawianej pracy materiału czyni z niej znakomity punkt wyjścia do dalszych, szczegółowych badań czasopiśmiennictwa warszawskiego. Zwłaszcza że w ostatnim tomie Autorzy zaplanowali zamieszczenie rozbudowanego aparatu pomocniczego w postaci szeregu skorowidzów: chronologicznego, klasowego, zbiorczego nazwisk oraz instytucji sprawczych³.

Trudno więc przecenić wartość tak pomyślanego i jak dotąd konsekwentnie realizowanego przedsięwzięcia. Pozostaje z niecierpliwością oczekiwać na kolejne tomy.

---

² Zob. jw., a także R. Nowoszeewski, *Bibliografia czasopism warszawskich*, „Przeгляд Biblioteczny” 1995, nr 2, s. 202–206.

³ *Bibliografia...*, t. 1, s. XVII.